1939 ий
12
ЯНВАРЬ
№ 4 (503)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Учитель-шамычым ВКП(б) историйым шинчымаш дене вооружитлаш

Учитель-шамыч ӱмбак пеш кугу ответственный задача пышталтын. Нунылан кушкын шогышо самырык тукымын мировоззренийыштым шочыктымашым да виянгдымашым вуйлаташ пумо. Мутат уке, школьник-шамычым коммунистический духеш чын воспитатлышашлан, учитель-шамыч эн первояк шкешт большевизмын теорийжым шинчымаш дене вооружиталташышт, четкий марксистский мировоззренийым иметлашышт кӱлеш. Сандене учитель-шамыч ончылно, нунын творчествышт дек относитлалтше пеш серьезный задача шога—Марксын, Энгельсын, Левинын Сталинын учениййыштым овладеватлаш, тиде учениййм эн первояк йоча шамыч коклашке да калык коклашке шараш. Революционный теорийым овладеватлымаште ВКП(б) историйын курсшо пеш кугу полышым пуэн кертеш.

Мемнан республикыште шуко учитель-шамыч шке ончылнышт шогышо задачыштым раш умленыт да теоретический шинчымашыштым вӧлтымашке уло кумылыштым пыштен пижыныт. Шернур район Куп-Сола пелэ кыдалаш школын директоржо Патрушев йолташ ВКП(б) историйым келгын изучатла. Тудо партий историйым тунемашлан кажне кечын кок час гыч шагал огыл жапым выделитла да чыла тиде жапым тӱрыс, пайдалын кучылтшаш верч тыршэ.

Шернур педучилищын завучшо Четкарев йолташ партий историйым тунеммашым шкенжын эн первой долгышлан шотла. Тудо III-шо главамат изучатлен шуктен.

Морко район Нуж-ключинский пелэ кыдалаш школын учительже Сорокин йолташ революционный теорийым овладеватлымашке серьезнын пижын. Сорокин йолташ посна глава-шамычым изучатлымыже годым марксизм классик-шамычын чыла первой источникыштым кучылтеш.

Но тидын дене пырля партий историйым йӧршын тунемаш тӱҥалдыме учитель-шамычат шагалынак огытыл. Нине йолташ-шамыч большевик-шамычын пашаштышт революционный теорийын практический пашаште эн виян оружий улмыжым умлен шуктен огытыл. Сандене шке теоретический шинчымашыштым нӧлташ огыт тырше. Тыгай шонымаш пеш кугун йоҥылыш.

Комсомольский организаций - шамычат учитель-шамычым ВКП(б) историйым шинчымаш дене вооружитлышаш верч пашам пеш шагал ыштеныт. Шернур, Оршанка, Йошкар-Ола, Торъял райком-шамыч йӧршын огыт шинче: ВКП(б) историйым кунар учитель самостоятельно тунемеш, нуно могай глава шамычым тунемыт, могай полыш кӱлеш. Нине райком-шамыч учитель-шамычлан нимогай полышымат пумашышт уке.

Умлаш кӱлеш, учитель шамыч культурный фронтышто командир улыт. Нуно тӱжем ден йоча-шамычым воспитатлат. Сандене учитель-шамычым революционный теорий дене овладеватлымаш дек пренебрежительно ончымаш преступлений лиеш. Культурный да идеологический фронтысо пашаен-шамычын кажне кечын кушкын шогышо запросыштлан эн шокшо заботым проявитлыман.

Эн первояк учитель-шамычлан партий историйым тунемашышт литературым муаш полшаш, нунылан консультацийым, лекцийым, докладым организоватлаш кӱлеш. Тидым ВЛКСМ райком да первичный комсомольский организаций-шамыч ыштыш обязан улыт.

Куяр пионерский лагерьыште пионер-шамыч каныме жапыште газетым лудыт.

ПАШАШКЕ ВАРАШ КОДЫН ЛЕКМЫЛАН ВЗЫСКАНИЙ-ШАМЫЧ НЕРГЕН

ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Советын, Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партий Центральный Комитетын да Профессиональный Союз-шамыч Всесоюзный Центральный Советын умылтарымышт

„Трудовой дисциплиным упорядочитлыме, государственный социальный страхований практикым саемдыме да тиде пашаште злоупотреблений-шамыч ваштареш кучедалме шотышто мероприятий-шамыч нерген" 1938 ий 27 декабрьысе пунчалым лукмо годым СССР СНК, ВКП(б) ЦК ден ВЦСПС пашашке вараш кодын лекме нерген вопросышто улшо практика гыч да предприятий ден учреждениилаште действоватлыше внутренний трудовой распорядок правило-шамыч гыч исходитленыт. Внутренний трудовой распорядок правилошамыч почеш, пашашке вараш кодын толмылан паша тӱҥалмек 10—15 минут марте вараш кодде толмаш шотлалтеш, а 10—15 минут деч вара пашашке толмаш прогуллан шотлалтеш.

Йодмаш-шамыч пурымылан лийын ССР Союз Калык Комиссар - шамыч Совет, Всесоюзный Коммунистический (большевик - шамыч) партий Центральный Комитет да Профессиональный Союз шамыч Всесоюзный Центральный Совет умылтарат:

1. Пашашке уважительный причина деч посна вараш кодын лекмылан СССР СНК, ВКП(б) ЦК ден ВЦСПС-ын 1938 ий 28 декабрьысе пунчалын 1 статьяштыже ончыктымо взысканий - шамыч предприятийыште але учреждениийыште паша тӱҥалме деч вара 20 минут деч утлалан огыл вараш кодын толмылан применятлалтман.

2. Уважительный причина деч посна пашашке 20 минут деч утлалан вараш кодын толшо пашазе ден служащий-шамыч пашашке огыт допускатлалт, прогульщиклан шотлалтыт да тунамак паша гыч лукшашлык улыт.

СССР Прокурорлан нине мера-шамычым шуктымо деч коранше да трудовой дисциплиным пудыртышо шамычым вакзатлыде кодышо предприятий, учреждений, цех ден отдел вуйлатыше-шамычым судебный ответственностьыш неуклонно привлекатлыме верген указанийым пумо.

Дальневосточный курорт-шамыч идалык мучкак пашам ышташ пӱҥалыт

Дальний Востокын здравницаже-шамыч тыгай курорт — Шмаковка, Сад-город, Кульдур—кеҥежымат, телымат пашам ыштат.

Теле жапыште Шмаковка желудочно-сердечный чер дене черланыше 664 еҥым обслужитла.

Сад-город грязелечебный санаторийын 960 черлым лечитлаш возможностьшо уло, теле тылзылаште Кульдурыштат тынар еҥак лиеш.

Кульдурын шокшо источникше ревматизмым лечитлаш пеш келшыше.

Курортлаште звуковой передвижка уло, шумовой оркестрым организоватлыме, самодеятельность вечерым эртарат.

(„Тихоокеанская Звезда" газет гыч).

Чыла партийный ден советский организаций-шамычлан, чыла партийный ден беспартийный большевик шамычлан, СССР-ын чыла гражданже-шамычлан

НАСЕЛЕНИЙ ВСЕСОЮЗНЫЙ ПЕРЕПИСЬЫМ ЭРТАРЫМЕ НЕРГЕН

Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партий Центральный Комитет ден Советский Социалистический Республик-шамыч Союз Калык Комиссар-шамыч Совет тений 17 январьыште тӱҥалше населений всесоюзный переписьын пеш кугу политический ден озанлык значенийжым палемдат.

Населений всесоюзный перепись организованно, ик пропуск деч посна, йоҥлыш деч посна эртаралтман; тудо СССР населений численностьын тичмаш да точный сӱретшым пуман.

ВКП(б) ЦК ден СССР Совнарком чыла партийный ден советский организаций-шамычым перепись пашаен-шамычлан чыла мера дене полышым обеспечитлаш да населений всесоюзный перепись образцово эртаралтше манын чыла кӱлшӧ мерым принимателаш обязыватлат.

ВКП(б) ЦК ден СССР СНК чыла партийный ден непартийный большевик-шамычым, СССР-ын чыла гражданинже-шамычым населений перепись шотышто пашаен-шамычлан тиде пӱтынь калык пашам шуктымаште п о л ш а ш ӱжыт.

ВКП(б) Центральный Комитет.
СССР Калык Комиссар-шамыч Совет.

1939 ий 8 январь.

Дисциплина пудыртышо-шамычлан пеҥгыде мерым

Йошкар-Ола лестранхозышто СССР СНК-ын, ВКП(б) ЦК-ын да ВЦСПС-ын трудовой дисциплиным пеҥгыдемдыме нерген пунчалыштм почеш, пытартыш жапыште пашазе-шамыч коклаште дисциплиным икмыняр пеҥгыдемдыме.

Тиде пунчал почеш 7 январьыште пашашке вараш лектмылкан водокачке кочегар Кузнецовым, эре йӱн коштмыжлан электростанций моторист Соколовым да пашашке вараш кодын коштмыжлан Киселевым паша гыч коранген улыт.

Служащий коклаште тиде пунчал илышыш эше тӱрыс огеш пуртылт. Теве 9 январьыште „Трансторгпитын" бухгалтерышт Крашенников пашашке 50 минутлан вараш кодын, Богомолов гын нигӧдеч йодде ик кече мӧнгысӧ пашажым ыштен. Лестранхозын главный бухгалтерже Рябинин 20 минутлан пашаш вараш кодын толын.

М. Т.

Трудовой дисциплина лушкыдо

Йошкар-Ола Маргостипографийсе пашазе ден служащий-шамыч партий ден правительствын трудовой дисциплиным пеҥгыдемдыме нерген пунчалыштым лончылымаш да производствыште дисциплиным кӱшыл уровеньыш вӧлтышашлан шкевыштын предложенийыштым ыштышт.

Туге гынат, але шуко пашазе ден служащий-шамыч тиде пунчалым илышыш огыт пурто. Ятыр годым пашаш вараш кодын толмаш, паша гыч жап деч ончыч кайымаш да пашаште нимом ыштыде коштмаш уло. Теве пашазе Крылова, Архипова, Мамуткина да молат жап шуде паша гыч каедат. Комсомолка Рыкова кече мучко нимогай пашам ыштыде ик вере да вес вере коштын эртара.

Тыгай йолагай-шамычлан зав. цехом Антонова, тыгак дирекций могырымат нимогай мерат огеш ыштылт.

М. Волков.

ШЕРНУР РАЙОНЫСО УЧИТЕЛЬ-КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧЫН ВКП(б) ИСТОРИЙЫМ САМОСТОЯТЕЛЬНО ТУНЕММЕ ОПЫТЫШТ

Мемнан эн главный задачына—ВКП(б) историйым тунемаш

Коммунистический партий ден правительство мланна пеш кугу да почетный пашам ўшанен пуэныт. Мемнан задачына — йоча-шамычлан коммунистический воспитанийым пуаш.

Мутат уке, марксизм-ленинизм ден овладеватлыде тыгай ответственный пашам нигузеат шукташ ок лий. Ме, тувыктышо - шамыч, марксистско - ленинский теорий ден вооружитлалташ, тудо теорийым практический пашаште примене нятлаш обязан улына.

„ВКП(б) историйын краткий курсшо" мемнан теоретический почеш кодмашнам мытармаште нимо денат вашталташ лийдыме орудий лийын шога. Санденак ВКП(б) историйым тунемаш—кажне учительын почетный пашаже.

„ВКП(б) историйын краткий курсым" лукмылан лийын, партийный пропагандым

шындыме нерген ВКП(б) ЦК-ын пунчалже лекмеке мый партий историйым самостоятельно кыдалаш звено ден тунемаш тўҥалым.

Кызыт мый кокымшо главам тунемам. Эн первояк „ВКП(б) историйын краткий курсым" раздел ела лудын лектам. Тидын мöнгö посна глава ден раздел - шамычлан касатлыше газетысе статья-шамычым, Ленин ден Сталинын трудыштым лудам. Вара сайын гына конспектым возем. Умлаш лийдыме вопрос-шамычым возен налам да моло источниклашге, лекцийым, докладым колыштын але консультант-шамыч дек каен вашмутым налам. ВКП(б) историйым тунемммаште радио пеш кугун полша.

Тиддеч посна худ жественный литературым эре лудын шогем. Первый главам тунеммем годым Чехо вын „Ванька", Некрасовын "Железная дорога" произ веденийыштым да моло художественный литературымат лудынам. Ние чылажат мыйын шинчымашем келгемдаш пеш кугун полшат.

Патрушев,

Куп-сола пелэ кыдалаш школын директоржо.

ВКП(б) ИСТОРИЙЫМ ТУНЕМАШЛАН КАЖНЕ КЕЧЫН КОК ЧАСЫМ ОЙЫРЕМ

„ВКП(б) историйын краткий курсым" мемнан чыла кадр-шамыч, чыла партийный ден непартийный большевик-шамыч пеш кугу политический нöлталтмаш ден вашлийыныт. Моланже пале, вет кызыт кажне советский гражданин партийын революционный теорийже ден вооружитлалтмашым эн первой чертан задачыжлан шотла.

Партий ден правительство мыйын ўмбакем—коммунист, педучилищын завуч шо ўмбак—йоча-шамычым коммунистический духеш воспитыватлашлан кадрым ямдылыме пашам пыштеныт. Политический грамотный кадрым таптен лукташлан эн первояк марксистско-ленинский теорийым мый шке келгын шинчышаш улам. Санденак ВКП(б) ЦК-ын пунчалже лекмеке вигак партий историйым тунемаш тўҥалынам. Первой кум главашамыч высший звено ден проработатлыме улыт. Мый нуным тыге тунемынам: эн первояк „ВКП(б) историйын краткий курс" учебникшым раздел ела конспектироватленам, варажым марксизмын классикше шамычын трудыштым конспектироватленам. Первой кум глава-шамычым тунеммем годым мый

чылаже тыгай первоисточник-шамычым проработатленам: Ленинын „О стачках", „Задачи русских социал-демократов", „Пятидесятилетие падения крепостного права", „Экономическое содержание народничества и критика его в книге г. Струве", „Падение Порт-Артуры", „Уроки московского восстания", „Развитие капитализма в России" книга гыч шуко статья шамычым; Сталинын „Об основах ленинизма" трудшо да ятыр моло статья шамычымат лудынам.

ВКП(б) историйым тунемашлан мый кажне кечын шагал гын кок часым ойырем. Тыге регулярно от тунем гын, пайдаже пеш шагал лиеш. ВКП(б) историйым тунеммаште—регулярность, упорство, настойчивость эн главный.

Мый кызыт пеш сайын пален налынам: идейно-политический уровеньым нöлтымаште сеҥымаш мый лечем гына, мыйын пашам самостоятельно тыршен ыштымем деч гына зависитла. Санденак мыйын ончылнем пеш ответственный задача шога: мемнан коммунистический партийын чумыр историйжым келгын тунем налаш, тудым ученик-шамычын сознанийышкышт шукташ. Тиде задача шуктымашым мый шкемын эн первой долгемлан шотлем.

А. Четкарев.

ШИНЧЫМАШЕМ ЧАРНЫДЕ НÖЛТЕМ

„ВКП(б) историйын краткий курс" учебникше лекмылан мый куанымаш дене саламлем. Коммунистический партийын историйжым тунеммаш — кум революцийын историйжым тунеммаш улеш. Санденак тиде историйым тунемаш кугу куанымаш дене тўҥалым.

Эн ондак „ВКП(б) историйын краткий курсшым" газетлаште печатлалт лекташ тўҥалмеках эре лудын шогышым. Вара самостоятельно тунемме нерген пунчал лекмеке эше ик гана чыла лудын лектым. Лудын кайме почешак кўлеш литературым ямдылен шогышым. Тыге организационный материал - шамычым ямдылымек келгын тунемаш пижым.

Келгын тунемаш тўҥалмеке утларакшым IV главам изучатлыме годым пеш ведын тучо. Тиде главаште „Материализм эмпириокритицизмымумлаш ыший. Тиде годым „Марий Коммун", „Марийская правда" да моло газетлаште печатлалтше материал-шамычым пачаш-пачаш лудын лектым, тиддеч вара мыланем чыла раш лие. Адак Ленинын, Сталинын трудыштым, тыгак Карл Марксын „Капитал" трудшым кучылтам. Кызыт VI главам изучатлем.

Тидын ден шкемын политический шинчымашемым эше кўшыл уровеньыш нöлтем.

Г. М. Терехов,

Кокшага пелэ кыдалаш школын завучшо.

Тунеммаште газет мыланна кугун полша

Партий историйым тунеммаште печатный пропагандын значенийже пеш кугу. „ВКП(б) историй краткий курсым" лукмылан лийын, партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-ын пунчалыштыже печатьын значенийже нерген тыге каласалтын: „Марксизм - Ленинизм пропагандироватлымаште печать—журнал, газет, брошюр - шамыч главный да решающий оружий улеш, а устный пропаганда подсобный, вспомогательный верым налшаш. Печать тиде але тудо истиным икнаште чылажын достоянийжым ышташ возможностьым пуа, тудо садлан устный пропаганда деч виянрак"...

Мый партий историйым тунемме годым чыла газет-

ный материал-шамычым использоватлаш тыршем. Партий историй нерген „Марий Коммун", „Марийская правда", „Рвезе Коммунист", тыгак моло газетла гычат чыла статья-шамычым пўчкын налынам да посна папкыш урген ым. Кызыт мыйын папкыштем 20 наре шергакан пропагандистский статья-шамыч улыт. Папкышке мый газетлаш печатлалтше материал-шамычым ончыкыжат урген тўҥалам. Ние статья шамыч мланем партий историйым тунеммаште кугу полышым пуат. Мый нуным лудам, конспектироватлем.

ВКП(б) ЦК-ын пунчалже почеш мый шкемым кыдалаш звено кадр-шамыч дек относитленам. Тунемаш тўҥалмем кок тылзе шуэш. Вашке кокымшо главам пытарем. Ик ий гыч высший звено дене тунемаш тўҥалаш задачым шынденам. Садлан пашам чот ыштен логалеш. Вашкаш ом шоно, вашкыме дене чыр кодын кертеш.

А. Н. Волков,

Кучапур начальный школын учитель.

Партийный кабинетыш коштса

Ме Шернур райкомын партийный кабинетышкыже пурышна. Кугу, волгыдо зал. Партийный кабинетын вуйлатышыже Головенкин йолташ мемнам шке кабинетышкыже нангайыш да мемнам йодмо почеш ВКП(б) историйым тунемме нерген каласкалаш шинче.

—ВКП(б) историйым келгын тунемашлан,—тўҥале тудо,—мемнан партийный кабинетыште чыла условий ышталтын. Партий историйым тунемше-шамычын пашаштым куштылемдышашлан мый картотекым ыштенам. Читатель - шамычлан ныл глава дене рекомендательный спискым ыштыме. Картотекыште да спискыште посна глава-шамычым тунемме годым могай литературым лудаш кўлеш—чыла ончыкталтын.

Партийкабинет коч кунамат коч могай вопрос денат консультацийым пуэн кертеш. ВКП(б) историйым тунемше-шамыч консультацийыш куанен коштыт. Пыгартыш пелтылзыште 63 ен консультироватлалтын. 13 декабрьыште „Конспектым кузе возаш" теме ден групповой консультаций лийын.

ВКП(б) историйын первой главажым тунемме жапыште партийный кабинет 5 лекцийым организоватлен. Ние лекцийлаште чылаже 570 ен присутствоватлен. Ятыр лекцийым Йошкар - Ола гыч толшо квалифицированный лектор-шамыч Чебоксаров, Попов йолташ лудыныт.

Шернур селасе да лишыл колхозласе активист-шамыч радиом эреак использоватлат. Партийкабинетыш радио колышташ кумшен коштыт. 1938 ий декабрьыште радио ден 5 кана лекций колыштмашым организоватлыме.

Партийный кабинетын вуйлатышыже Головенкин йолташ тыге каласкалыш. ВКП(б) историйым келгын тунемашлан чыла условий уло. Туге гынат, партийный кабинетыш молодежь кок ла гыч, тугак комсомолец-шамыч кокла гыч шагал коштыт. Мыйын тыге, теве молан: шукыжо парткабинетын кугу полышым пуэн кертшашыжым огыт шинче, а райкомол комсомолец-шамычлан умландарен огыл, нуным парткабинет йыр организоватлен огыл. Райкомол секретарь Мамаев йолташ ден политучеба отдел вуйлатыше Гужавин йолташлан тидым пеҥгыдын шотыш налшашыжт да лишыл жапыште ситыдымашым тöрлаташышт кўлеш.

Кон. Ал.

САЙ РЕЗУЛЬТАТЕШ ШОГАЛМАН ОГЫЛ

„Йошкар энгер“ колхоз пелепсе комсомольский организацийын секретарьжылан (Ронгго район) отчетно-выборный погынымашеш Данилова Нюрам сайлышт. Тиддеч вара „Йошкар энгер“ колхоз комсомольский организацийын пашаже палынак саемаш тӱҥале. Самырык, энергичный ӱдыр комсомолец-шамычын ӱшаныштым шуктен шога.

Комсомольский погынымаш тылзыште кок гана регулярно эртаралтеш. Комсомолец-шамычын активностьышт икмыняр нӧлталалтын. Погынымаш лийшаш кече да погынымашеш могай вопрос-шамыч лывыдалтшаш нерген Данилова йолташ комсомолец-шамычлан 2—3 кече ончычак увертара, сандене погынымаш-шамыч эреак активно эртаралтыт.

Несоюзный молодежь денат пашам сайын ышташ тӱҥалыныт. Молодежь коклаште текущий политика ден беседа, доклад-шамыч эртаралтыт. Несоюзный молодежь тыгай вопрос ден пеш интересоватла. Нуно комсомолыш пураш ямдылалтыт. Кызыт куд самырык рвезе ден ӱдыр-шамычым комсомолыш пуртымо.

Тидын ден пырля ситыдымаш-шамычат але улыт. Комсомолец-шамычым идейно-политически воспитатлыме шотышто паша эше тӧрланенак шуын огыл. Посна комсомолец-шамыч политучебыш пумо темым сайын тунемын огыт мий. Адак политучебыш миидыме фактат лиедат. Южо слушатель-шамыч конспектымат огыт возо. Тыгай ситыдымаш-шамычым кызытак пытараш кӱлеш.

З. Р.

КУГУ ВАШТАЛТЫШ ЛИЙЫН

Ятыр вере колхозласе комсомольский организаций-шамыч кушкын толыт. Шке радамышкышт ончыл молодежым шупшын, нунын ден политико-воспитательный пашам ыштен шогат. Нуным комсомольский паша ден ознакомитлат, тулеч молат. Тыгай пашам ыштымышт ден организаций-шамыч шке армийыштым кугемдат.

Сотнур район „Элнет“ колхоз пелепсе комсомольский организацийыште кок ий ончыч 5 комсомолец веле ыле, ынде кызыт 30 комсомолецыш шуын. Нине комсомолец-шамыч чыланат пашаште ончыл верым налын шогат. Кызыт нуно населений всесоюзный перепись нерген колхозник-шамыч коклаште умылтарымаш пашам ышташ виян пижыныт. Тиде пашам сайракын эртарашлан кажне бригадыш 5 комсомолец гыч прикрепитлыме. Агитатор И. Облеев йолташ тиде серьезно пашам эн сайын шукта.

Комитет секретарь А. Логинова йолташ комсомолец-шамычын ӱшанен пумо пашаштым сайын шуктен толеш.

В. Куликов.

* * *

„Кугу эр“ колхоз пелепсе комсомольский организаций (Морко район) несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный пашам саемдымыже ден 3 енг гыч 9 енглан кушкын. Нунын кокла гыч 4 ӱдыр.

Комсомольский организаций драмкружок пашамат сайын организоватлен. Кызыт „Салика“ ден „18-ше ий“ пьес-шамычым колхозник-шамычлан шынден ончыкташ ямдылалтыт.

В Боярский.

ПАШАМ ЙӦРАТЕН ЫШТА

Кужмарий ял советысе лудмо пӧртыштӧ (Ронгго район) ынде кок ий лиеш избачлан Фурзиков йолташ ышта. Тиде жапыште тудо пашалан сайын тунемын, шке пашажым йӧратен ышта. Лудмо пӧртын пашажым тенин чылт саемден. Колхоз-шамыч коклаште масса умландарымаш паша кумдан ышталтеш. Международный положений нерген да Советский Союзын кушкын, виянгын шогымыжо нерген, моло интересный теме денат лудмо пӧртыштӧ да колхозлаште колхозник-шамыч коклаште беседа эртаралтеш. Тыгай беседым Фурзиков йолташ чӱчкыдын организоватла.

Колхозник-шамыч яра жапыштым эреак лудмо пӧртыштӧ эртарат. Нуно паша деч вара тышке культурно канаш погынат. Лудмо пӧртыштӧ патефоным колыштыт, шахмат, биллиард да домино ден модыт, адак гармоньымат шоктат. Икманаш, жап веселан эрта. Чыла тиде модыш-шамыч ден музыкальный инструмент-шамыч Фурзиков йолташын инициативше почеш наледыме улыт. Тиде шотышто ял советат кугун полшен.

Кызыт лудмо пӧрт шушаш населений перепись нерген умландарме пашам ышта. Пырдыж газетат жапыште лектын шога.

З. Речкин.

МОЛАН ПОЛИТУЧЕБА СКУЧНЫН ЭРТА

Тиде сӱретыште Йошкар-Оласе 6-шо номеран кыдалаш школын 9 классыште комсомольский политучебым эртарымаш ончыкталтеш. Школышто политграмотам тунемме кружокым Марийский педагогический институтын студентше Архипов йолташ вуйлата. Архипов йолташ пропагандистский пашам ыштен ок кеот, манын ойлаш ок лий. Икмыняр жап гыч тудо инсти утым пытарышаш. Туге гынат, тудын вуйлатыме кружокшо пашам пеш начар ышта.

Архипов политзанятийлан ямдылалтмашыже уке, занятий деч ончыч темым лудын огеш лек. Тудо ожнысо „багажшылан“ ӱшана. Занятийыш толын йӧратыме верышкыже лектын шогалын кутыра-кутыра да лектын кая. Нимогай наглядный пособийым ок кучылт. Слушатель-шамыч ден живой беседым ок эртарыл. Садланак занятий пеш скучнын эрта. Нигӧат йодмашым ок пу, ,огешат кутыро.

Политшколын пашажым саемдашлан ВЛКСМ горком велым кызытак мер ышталтман. С.

Агитколлективым организоватлыме

Эшполдино ял советыште (Шернур район) 17 январь гыч тӱҥалаш населений всесоюзный переписьлан ямдылалтмаш паша виян ышталтеш. Колхозлаште учитель да моло культур вий ден организоватлыме 20 енган агитколлектив пашам ышта.

Агитколлектив вий ден колхозлашге лекций, доклад, беседа эртаралтыт. Агитколлективым Мамаев вуйлата. Иванов.

Государственный пособийым нале

„Буденный“ лӱмеш колхоз член (Йошкар Ола район) Козлова Александра шым йочам ончен кушто-мылан 2000 теҥгем государственный пособийым нале.

Налме оксаж дене йочаштлан условийым саемдаш тырша. Кызыт нунылан вургемым, учебный пособий-шамычым наледен.

И. М. Александров.

ВКП(б) историйым тунемше-шамычлан полыш

РСДРП-ын визымыше конференцийжылан кумло ий

Кумло ий ожно Парижыште РСДРП-ын (Российский Социал-Демократический Рабочий Партийын) визымыше конференцийже лийын. Конференций 1909 ийын 3 шо гыч 9 ше январь марте (тошто стиль ден—1908 ийын 21—27 декабрьыште) пашам ыштен. Конференций партийлан пеш неле жапыште погынен.

В И. Ленин „На дорогу“ статьям возен, тушто тунамсе политический обстановкым раш ончыктен, визымыше конференций решенийын смыслжым каласен да сеҥымашым ыштен шукташлан партийлан могай корно дене кайаш раш указанийым пуэн (Ленинын сочиненийжым XIV т. 24—32 стр. ончо).

1905 ийсе революций пызыралме ыле.

Крестьянство помещичьий мланлым налын огыл, пашазе-шамыч 8 шагатан паша кечым налын огытыл, кугыжан ненавистный правительство сӱмырал шумо огыл, а йӧршеш вес семын, кугыжан правительство тудлеч 1905 ийыште калыкын сеҥен налме изи гына политический свободыжымат пытарен ыле.

Кугыжан министр Столыпин элым виселица-шамыч ден левегын. Икмыняр тӱжем революционер шамычым казнитлыме ыле.

Столыпин земельный законым луктын, тиде закон почеш кула ество кушкын да поен, йорло крестьянство разоритлалтын да кӱчызангын. Маломощный крестьяньык шамыч деч млан дыштым шулдо ак ден налаш кулак-шамычлан йӧн лийын. Икмыняр ий гыч миллион утла кресаньык-шамыч йӧршеш мланде деч посна кодыныт. Тиде мланде кулак-шамыч кидыш каен ыле.

Самодержавий кулак шамычым насаждатлен да поддерживатлен, тудын тиде буржуазий класс гыч шканже прочный энгертышым ышташ шонен.

Пашазе класс да тудын партийже кугу йомдарымашым чытеныт. Шемер ӱмбак, эн чотшо—пролетариат ӱмбак—торжествоватлыше контрреволюций кумдын наступатлен. „...Революционный движенийын иземмыже, пашазе классын пеш чотноймыжо, реакционный класс шамычын серьезный виянгмышт шинча ончылнак ыле“. (ВКП(б) историй“, 128 стр)

Партийын член шотшо чот иземын. Попутчик шамыч, шагал ус ойчивый коктеланыш мелкобуржуазный элемент шамыч кугыжан правительствын преследованийже деч лӱдын партий рядым коден каеныт.

Меньшевик-шамыч, партийын революционный лозунгшо шамыч ден да партий программын революционный требованийже-шамыч деч намысын отрекатлен, пролетариатын революционный нелегальный партийжым ликвидироватлаш требоватленыт. Тыгай меньшевик-шамычым ликвидатор маныныт. Нуно столыпинский режим ден пиим риглаш, тудын дек приспособитлалташ ямде улыт ыле.

Троцкийын поддерживатлыме меньшевик ликвидатор шамычын требованийышт ваштареш мемнан партийын вождьшо-шамыч, революцийын гениальный стратегше-шамыч Ленин да Сталин ойленыт: ликвидироватлаш огыл, а пеҥгыдемдаш, у революционный нӧлталтмашлан ямде лийшаш верч партийым подпольйышто чыла семынат пеҥгыдемдаш да чыла легальный рабочий организаций ден связьым шараш, нунын дек влиянийым виянгдаш кӱлеш, маныныт.

Ту жапысе у условий-шамыч у форман кредалмашым требоватленыт. Большевистский партийын кредалме цельже-шамыч ожнысак кодыныт. РСДРП визымыше конференцийын решенийыштыже ончыкталтын: кредалмаш тиде мартесылак монархийым йӧршеш пытарышаш верч да пролетариат ден революционный крестьянство кидыш политический власть налшаш верч ышталтеш.

РСДРП-ын визымыше конференцийжылан ликвидатор-шамычын атакым—партийын прямой противникышт атакым велэ огыл, но отзовист-шамычын атакымат—партийын скрытый

(Мучаш 4 ше стр.)

8

Республиканский детский спартакиада

9 январьыште спартакиадын первой кечысе итогшым судейский коллегий ыштыш. Ече дене ўчашымаште Мари-Турекский команда первой верым, Звениговский—кокымшо да Сернурский команда кумышо верыш лектыныт. Йошкар-Ола команда пытартыш верыш лектын.

Конькобежный ўчашымаште ўдыр кокла гыч простой коньки дене Лаптева йолташ (Косолоп) сай результатымончыктыш. Тудо 100 метрым 17, 03 секундышто толын. Пӧръеҥ-шамыч кокла гыч Злобин Леонид первой верыш лектын. 100 метрлан ўмасе рекордшымак ончыктыш, а 500 метрлан у республиканский рекордым ыштыш (59 секундышто толын). Красноcлов (Кырык-Марий) 1000 метрлан у рекордым ыштен. (2 минут да 13,8 секундышто толын). 500 метрыш каймаште Архипова (Йошкар-Ола), Пухальская (Звенига) да Баранова (Марий - Турек) ойыртемалтыныт. Коньки дене ўчашымаште Йошкар-Ола—первой, Кырык-Марий—кокымшо да Звенига кумышо верым налыныт.

Ече дене ўчашымашын кокымшо кечыштыже первой верыш лекшаш верч каж не команда кугун тыршыш. Кок кече ўчашымашын итогшо гыч Марий-Турек команда—первой, Сернур—кокымшо да Звенига кумышо верым налын.

Но тиде спартакиадылан Совнарком пелене спорт дене физкультурный пашам виктарше комитет ситышын ямдылалтын огыл.

Йошкар-Ола 7-ше номеран школын 5-ше классыште тунемше-шамыч елкышто.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

ТОМ МУНИМ УТАРЫМАШ

1939 ий 7 январьыште Калифорний штат, Сан Квентин тюрма гыч американский пашазе классын ик руководительже Том Муним утарыме. Том Муни 1916 ийыште шоя показаний почеш смертный казньлан приговоритлалтын ыле. Варажым ўмыржӧ мучкылан тюрмаш петыралтын. Том Муни тюрмаште 22 ийым шинчен.

Тюрма гычын Том Муним Калифорний штатын 1939 ий 1 январьыште угыч сайлыме губернаторжо Ольсон утарен.

Тюрма гыч утаралтмекыже Том Муни тыге ойлен: „Мый Тыйым шке лўмем дене да американский пашазе класс ден пӱтынь прогрессивный человечество лўм дене млaнем эн сай социальный порядок верч умбакыже кучедалаш йӧным пумо верч благодаритлем. Губернатор гоч мый Калифорнийын пӱтынь калыкшым благодаритлем, вет тудо млaнем тиде пиалан кече марте илен шукташ йӧным пуэн".

Китайский общественность Ван Цзин-вейым осуждатла

Китайский печать Чан Кай-ши сaламлыше да предатель Ван Цзин-вейын изменнический деятельностьшым осуждатлыше тӱрлӧ организаций-шамычын телеграммыштым кызытат публиковатла. Китай военный совет политический отдел начальник генерал Чжень Ченын да 9-ше военный районысо 32 высший офицерын Чан Кай-шилан колтымо телеграммыштым публиковатлыме. Телеграммыште Ван Цзин-вейым Гоминдан гыч лукмо нерген решений дене удовлетворитлалтмаш каласалтеш.

Испанский калыкын верный эргышт

Английский чиновник подполковник Битти 7 январьыште интернированный республиканский „Хосе Луис Диес" эсминецын офицерже да морякше-шамыч деке Испанийын могай часьтышкыже пӧртылаш желатледа манын йодыш дене обратитлен.

Героический судван экипажше ик йўк дене вашмутым пуэн: „Виян лийже республика! Предатель Франком лаштырташ!"

Экзаменым сайын ямдылалтын вашлийын огытыл

Йошкар-Ола Марпединститутышто 1 январь гыч первой полугодий пытымашеш государственный экзамен тӱҥалын. Тиде экзаменлан литературный факультет поснак начар ямдылалт толын. Твердый расписанийым составитлыме огыл, сандене экзамен кӱрлтыт. Теве 8 январьыште литературный факультетын 2-шо курсышто педагогика дене лийшаш экзамен ыш лий. Студент-шамыч коридор мучко кечегут преподавательым вучен эртареныт.

Декант олмештыше Савченко тыгай йӧрдымӧ койышым ужеш гынат, тӧрлаташ огеш тырше. Кызыт педагогика дене экзаменым кечвалым эртарышаш олмеш кастене эртараш тӱҥалыныт. Тиде шукыжо годым студент-шамычлан экзамен сдатлымаште пеш кугун влиятла.

Литературный факультет пеленсе комсомольский организаций да профсоюзный руководитель-шамыч экзаменлан ямдылалтмаш пашам парня вошт ончeныт, кӱлеш условийым ыштен огытыл.

Институтский.

Каникулым веселан эртарышт

Ятыр школлаште тунемше-шамыч теле каникулым сайын организоватленыт. Жапыштым моштен эртареныт.

Теве Вес-шӱргӧ пеле кыдалаш школышто тунемше-шамыч (Морко район) А. Тимофеев, Н. Иванов, А. Кириллов да А. Иванов йолташ - шамыч погынен каникул жапыште ече дене походыш коштыныт. Жапым ятыр южышто эртарышт. Адак шахмат-шашке дене модыныт. Йолташыштым культурно канымашке шупшын шогышт.

Тунемше А. Тимофеев колхозник-шамыч коклаште газет лудмашым организоватлен. Международный положений да населений перепись нерген умландарен.

А. Кочкарев.

* *

Тыгак Шернур район Шокшем пелe кыдалаш школышто у ий елкым пеш сайын эртарышт. Елкышто „Йӱштӧ кугыза" тувемше отличник-шамычлан тӱрлӧ шерганкан пӧлӧкым пуэден.

Тунемше - шамыч тӱрлӧ модыш дене модыч, гармоньым, гитарым шоктышт. Шукерте огыл шахматный турнир эртаралте. Турнирыште чылан участвоватленыт. Каникул веселан эртыш.

Н. Фонарев,
П. Смоленцев.

РСДРП-ын визымыше конференцийжылан кумло ий

МУЧАШ

недругышт атакымат отразитлаш вереш-тын. Большевик-шамыч кокла гыч ужашыже отзовист маналтыныт, нуно особый антиленинский группым ыштет да социал - демократический депутат-шамычым Государственный дума гыч ўжыктен кондаш требоватленыт. Богданов, Луначарский, Алексинский, Покровский, Бубнов да моло отзовист - шамыч пашазе классын легальный открытый организацийыштыже (мутлан, профсоюзышто) пашам ышташ решительно отказыватленыт. Отзовист-шамыч партийым беспартийный масса деч ойыраш, тораш, партийым пашазе класс ден связьше деч лишитлаш тыршеныт. Отзовист - шамыч — „наизнанку ликвидатор-шамыч" — партийлан да пашазе класслан могай ударым ышташ тыршымыштым умлаш нелә огыл. Отзовист - шамыч, „чынжым гын, кумда беспартийный масса ден пролетарский руководство деч, революционный паша деч отказыватлевыт". („ВКП(б) историй" 131 стр.).

РСДРП-ын визымыше конференцийже „Думской социал - демократический фракций нерген" специальный постановленийым привиматлен. Государственный думын социал - демократический депутатше-шамыч гоч партийлан, думын трибунаже ден пайдаланен, шемер калыкым чудовищно эксплоатироватлымым, самодержавийын да капитализмын произволыштым да насилийыштым разоблачитлаш кӱлеш ыле да массым у бойлан ямдылыман ыле.

РСДРП-ын визымыше конференцийжын организационный вопрос нерген резолюцийжат партийлан кугу значенийян ыле. Вийым погышаш верч да самодержавийым сӱмыраш у штурмым ямдылышаш верч легальный ден нелегальный пашам чыла семынат партийлан кузе использоватлаш тиде резолюцийыште ончыктaлтын.

Меньшевик - ликвидатор-шамыч, троцкист, отзовист-шамыч, революцийлан изменым ыштыше корнышмучалтыше чыла нине оппортунист-шамыч конференцийын решенийже ден кӧнен огытыл да шкеныштын раскольнический пашаштым да пашазе классын революционный партийже ваштарешваскокым умбакыжат ыштен толыныт. Но нунылан подлый предатель ден паникер шамычлан Ленин вниманийым обращатлен огыл. Партийым у революционный кӧлталмаш корныш лукташ призыватлыме, РСДРП визымыше конференцийын решенийже-шамыч эн ончычак Российын именно сознательный пашазе-шамычше дек обращатлыме улыт, манын Ленин ойлен.

Вашке гына конференций мӧҥгӧ, большевистский партийын сеҥымашыжлан ўшаныше Ленин возен: „Партий, кудо масса ден связьым кучен выдержаный пашалан пеҥгыдемдалт мошта, передовой классын партийже, кудо тудын авангардшым организоватлен мошта, кудо пролетариат илышын кажне проявленийжылан социал - демократический дух ден воздействоватлашлан шке вийжым виктара, тыгай партий коч кузе гынат сеҥа. (XIV т., стр. 32).

Тиде ленинский пророчество йӧршеш да тӱрысынек оправдатлалтын.

Н. Башилов.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—7. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.